

Tekst profesora Valline o knjizi „Miris kiše na Balkanu“ Gordane Kuić

Neočekivani datum akademskih obaveza naterao me je da budem u Njujorku kada je moja malenkost trebalo da bude uz Vas kao što je bila moja želja koja mi je pricinjavala zadovoljstvo. Ponovo veće obaveze nadmašuju one podjednako važne, a čak i draže zbog ljubavi i zahvalnosti koja me je približila toj tako specijalnoj osobi za spisateljicu koju danas predstavljamo.

Ipak, nisam želeo da ne pošaljem nekoliko reči, kratak tekst koji opisuje moj omaž ovom prvom španskom prevodu, a nadam se da će i ostalih šest knjiga, ako ne grešim da ih je toliko, podjednako biti prevedene na naš jezik. Ovaj cilj ne treba da ostane samo na jednoj od mnogih želja koje izdavači imaju, iz više razloga.

Postoji jedan razlog koji bih želeo da istaknem iz stvaralaštva Gordane Kuić, a radi se o suštinskoj vrednosti njenog pisanja, što nas navodi da je čitamo na jeziku Servantesa (čiju godišnjicu s uživanjem slavimo svi u celom svetu), a to je značaj baštine sefardskog sveta koji je na vrlo originalan način prikazan u knjizi „Miris kiše na Balkanu“, kao i u drugim njenim romanima čije nazive (specijalno dobro izabrane) želim da pomenem: „Cvat lipe na Balkanu“, „Smiraj dana na Balkanu“, „Duhovi nad Balkanom“, „Legenda o Luni Levi“, „Bajka o Benjaminu Baruhu“ i „Balada o Bohoreti“.

Mnogo je trideset godina čekanja da hispanski čitaoci uživaju u prvom delu ovih romana, koji danas mogu da prisvoje zahvaljujući dobro poznatom senzibilitetu i istrajnosti prestižne izdavačke kuće Funambulista i maestralnom prevodu Gorana G. Gallarza Čačiću, koji nam osim toga poklanja na devet zbijenih strana sigurno najtačniji i najlepši opis dela „Miris kiše na Balkanu“, čineći izlišnim i nepotrebnim bilo koji drugi komentar. Jasno je da je duša same spisateljice živa i u španskom prevodu ovog romana, a izgleda kao da dobija nov i veći značaj jer proizilazi iz one kulture koja je odgojila onu drugu iz koje je ona nastala.

Ovaj roman započinje sagu protkanu događajima, ljubavima, radostima i mukama sestara Salom, tih pet žena koje, kao što nijedan hroničar ne bi mogao, otkrivaju uspomene sa Balkana iz prve polovine prošlog veka, između dva velika rata i njihov prelazak iz jednog vremena u drugo. Namemo sam napisao uspomene jer se radi o doživljajima, a ne o hronikama moći i interesa ili doživljajima koji su vrlo vredni i potrebni. Buka, spisateljica i intelektualka, Nina, dominantna, ali solidarna vrednica, nezavisna Klara, strastvena i punokrvna Blanki i najzad Riki, sigurno ideal uživanja u životu i privrženosti korenima svog identiteta; sve one stvaraju impresivnu horsku simfoniju koja čini da ova saga bude moćna i efektna književnost u liniji velikih ženskih romana od Izabele Aljende do Toni Morison. Radi se o dubokom, živom i upornom feminizmu koji je pun elokventnog antropološkog značenja i koji obuhvata ljude, uspomene, prirodu i gradove dodeljujući ovome skupu drugačiji prodoran „miris“, kao neke nove kiše koja je učinila da procveta ovaj originalni i strastveni tekst koji je pred nama.

I konačno, jevrejstvo i Sarajevo, izrazi života i smrti jednog tako jedinstvenog i uznemirujućeg vremena i zemlje. Mislim na jevrejstvo kao način bivstvovanja u svetu Jevreja, na

jevrejski način, na korene koje danas ima njihov identitet sećanja, tokom tolikih vekova, ali i na Aušvic koji se ovde zove Jasenovac. I želim da pomenem Sarajevo, grad junak romana zajedno sa Beogradom, jer u ukorenjenom suživotu ovog grada rađa se u pisanju Gordane Kuić nada u budućnost koja pokušava da prevaziđe ogroman bol i smrt s čime sestre Salom predstavljaju Balkan.

Pozdravimo sa zahvalnošću i divljenjem ovaj već priznati roman koji danas otvara jedan izuzetan svet čitaocima hispankog govornog područja. Kroz njega teče voda najbolje evropske književnosti i velikih žena pisaca. Hvala. ***Havijer Fernandez Valjina (Javier Fernández Vallina), Direktor odeljenja za hebrejske i aramejske studije Univerziteta Komlutense u Madridu.***

Prevod sa španskog na srpski Ana Milutinović